

Sak 1/23 Tilskudd til forebyggende tiltak innenfor sør-samisk tamreindrift i 2023

Sak 2/23 Fordeling av midler til ulike typer forebyggende og konfliktdempende tiltak i 2023

Vedlegg:

- [Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak](#)
- Søknader FKT region 5

Øvrig bakgrunnsmateriale:

- Forvaltningsplan for rovvilt i region 5
- Brev fra Miljødirektoratet av 23.02.2023 med planleggingsrammer for regionale rovviltnemnder 2023

Planleggingsrammer:

- **Kap. 1420 post 73**

Miljødirektoratet har i brev av 23.2.2023 fastsatt planleggingsrammer for de regionale rovviltnemndene. For region 5 er det fastsatt en ramme på kr. 15 500 000 til forebyggende og konfliktdempende tiltak. Midlene skal nyttes til Forebyggende tiltak i husdyrhold og tamreindrift, og til konfliktdempende tiltak rettet mot kommuner og lokalsamfunn. Direktoratet ber nemndene legge den regionale forvaltningsplanen for rovvilt til grunn ved behandlingen. Videre legger de vekt på at midlene skal bidra til forutsigbare vilkår for næringsutøverne i regionen. Det er et mål å skille beitedyr og rovvilt i tid og rom, og økt beitebruk med sau innenfor rovviltprioriterte områder skal prioriteres lavt.

Miljødirektoratet vil holde av en mindre pott til akutte tiltak, men nemnda må selv avgjøre om det skal settes av en reserve for akutte tiltak, og hvordan denne i tilfelle skal disponeres.

- **Kap. 1420 post 21**

Denne posten skal nyttes til tjenestekjøp og forskningsaktivitet, herunder utredningsoppdrag som bidrar til utvikling og iverksetting av effektive forebyggende tiltak. På denne posten føres også lønn og kostnader for sekretariatet, drift av nemnda, kostnader knyttet til Statsforvalterens beredskapsordninger samt kjøp av tjenester. For region 5 er det avsatt en ramme på kr. 1 000 000 til tjenestekjøp, og en ramme på kr. 750 000 til drift av nemnd og sekretariat.

Bakgrunn

Søknader om midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak skal behandles etter "Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak" fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) 1. januar 2013.

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinje ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd (...).

Statsforvalteren viser til at tiltaket/tiltakene er rettet mot hold av beitedyr, og anser at tiltakene ikke

Rovviltnemnda i region 5

direkte berører naturmangfoldet, eller berører dette på en negativ måte. Prinsippene i naturmangfoldloven er derfor ikke vurdert nærmere.

Søknader om midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak i 2023

Det er så langt (2.3.2023) innkommet 54 (63 i 2022) søknader om midler til forebyggende tiltak mot rovviltskader i 2023.

I tillegg er det innkommet 23 søknader om midler til konfliktdempende tiltak, 4 søknader om støtte til ulike forskningsprosjekter, og 2 prosjekter som gjelder lokale utviklingsprosjekter (begge gjelder effektivisering av skadefellingslag). Flere av søknadene som gjelder forskningsprosjekter er aktuelle å finansiere over post 1420.21 Kjøp av tjenester.

I en del søknader er det ikke oppgitt konkrete søknadsbeløp for hele eller deler av søknaden. Samlet søknadsbeløp lar seg derfor ikke tallfeste eksakt. Liste over innkomne søknader følger vedlagt. Det kan fortsatt komme inn flere søknader, og Statsforvalteren vil så langt mulig også ta disse opp til behandling.

Oversikt over omsøkte beløp post 1420.73 forebyggende og konfliktdempende tiltak pr 2.3.2023	
Skadeforebyggende tiltak	13 954 000
Konfliktdempende tiltak	5 748 000
FoU og evaluering	Ikke komplett enda
Sum tilskuddssøknader	19 692 000

Oversikt over prosjektkostnader post 1420.21 Kjøp av tjenester	
HINN «Eksperimentelle nærmøter med ulv»	Ca. 800 000
HINN «Skogsjerv i Innlandet»	
Stor-Elvdal kommune «Rovviltsenteret»	

I tillegg til de foreliggende søknader og prosjekter må nemnda også vurdere behovet for å avsette midler til gjennomføring av skadefellingsforsøk, samt behovet for å gjennomføre akutte tiltak gjennom beitesesongen.

Anslått behov for midler som avsettes til akutte tiltak gjennom beitesesongen samt midler til gjennomføring av skadefellingsforsøk	2 500 000
--	------------------

Forslag til strategier for fordeling av midler til forebyggende tiltak og konfliktdempende tiltak i 2023

Sekretariatet viser til forvaltningsplanen for rovvilt i region 5 vedrørende generelle prinsipper for tildeling av midler til forebyggende tiltak. Sekretariatet anbefaler at nemnda viderefører de langsiktige strategiene som har ligget til grunn de senere år ved fordeling av midler. Det har de siste årene vært stor pågang av søknader, og det vil være behov for å prioritere mellom søkerne. Sekretariatet foreslår 5 punkt som støtte for prioriteringene:

Rovviltnemnda i region 5

1. Å sikre/bidra til minst mulig tap av husdyr/tamrein til rovvilt har høyeste prioritet.
2. Tilskuddsmidlene skal benyttes kostnadseffektivt.
3. Akutte skadesituasjoner som oppstår må kunne håndteres effektivt
4. Søkere som har rett til å motta produksjonstilskudd i landbruket skal prioriteres.
5. Søknader som medfører økt beitebruk med sau innenfor prioriterte rovviltområder skal prioriteres lavt.

Sekretariatets vurdering og innstilling til sak 1/23 Tilskudd til forebyggende tiltak innenfor sør-samisk tamreindrift.

Forebyggende tiltak i reindriftnæringen

Reinbeiteområdene nordøst i region 5 har faste forekomster av rovvilt, og reinen bruker beitene hele året.

Søknad fra Elgå reinbeitedistrikt for 2023 omfatter utvidet tilsyn i perioden rundt kalving og videre ut over sesongen, samt innkjøp og drift av teknisk utstyr (droner, viltkameraer og radiobjeller). Det er søkt om kr 250 000 i tilskudd.

Sekretariatet foreslår å sette av kr 250 000 til forsterket tilsyn og innkjøp/drift av teknisk utstyr.

Sekretariatets innstilling til vedtak i sak 1/23 Tilskudd til forebyggende tiltak innenfor sør-samisk tamreindrift:

Rettslig grunnlag:

Saken er behandlet etter 'Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak' fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning 1. januar 2013.

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinje ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd (...).

Rovviltnemnda viser til at tiltaket/tiltakene er rettet mot hold av beitedyr, og anser at tiltakene ikke direkte berører naturmangfoldet, eller berører dette på en negativ måte. Prinsippene i nml §§ 8-12 er derfor ikke vurdert nærmere.

Begrunnelse for vedtaket:

Rovviltnemnda i region 5 mener at å sikre minst mulig tap av husdyr og tamrein til rovvilt har høyest prioritet ved fordeling av midler. Tiltak som er effektive mht. å redusere tap må prioriteres på bekostning av tiltak som har usikker eller liten dokumentert skadeforebyggende effekt.

Tilskuddsmidlene må benyttes kostnadseffektivt, og det må settes av tilstrekkelig med beredskapsmidler til gjennomføring av akutte forebyggende tiltak.

Vedtaket:

Den regionale rovviltnemnda i region 5 setter av inntil kr 250 000 til forsterket tilsyn og innkjøp/drift av teknisk utstyr som skadeforebyggende tiltak i den sør-samiske tamreindriften.

Vedtaket er en forskrift og kan ikke påklages, jf fvl § 2 c, jf. § 28.

Sekretariatets vurdering og innstilling til sak 2/23 Fordeling av midler til ulike typer forebyggende og konfliktdempende tiltak.

Vurdering av ulike typer forebyggende tiltak som finansieres over kap. 1420 post 73 og kap. 1420.21.

Ekstraordinært tilsyn

I forbindelse med pågående skadesituasjoner kan det gis tilskudd til ekstraordinært tilsyn i beiteområdet for å kartlegge situasjonen. Sekretariatet foreslår at det settes av kr 350 000 til ekstraordinært tilsyn.

Akutte tiltak

Under akutte tiltak føres flere ulike tiltak som er aktuelle å iverksette ved akutte skadesituasjoner, som forsinket slipp på beite, akutt tidlig sankning og akutt hjemmebeite. Behovet for akutte tiltak vil variere mye fra år til år.

Sekretariatet anbefaler at det settes av kr 1 000 000 som beredskap til akutte tiltak.

Forberedt tidlig sankning

Forberedt tidlig sankning er et viktig tiltak i områder med skader forårsaket av bjørn og/eller jerv, da skadene tiltar utover høsten. Forberedt tidlig sankning er et godt virkemiddel for å redusere skadeomfanget. Sekretariatet anser at de viktigste kriteriene for hvem som kan prioriteres vil være områdets sone i forvaltningsplanen, skadebildet de senere år samt om de har gjennomført tidligsankning foregående år. Miljødirektoratet har fastsatt en nasjonal sats for tidlig nedsankning på kr. 7 pr dyr og dag.

Sekretariatet anbefaler at det settes av en ramme på kr 2 600 000 til forberedt tidlig sankning.

Utvidet tilsyn i kombinasjon med tidlig sankning

Utvidet tilsyn er et tiltak som mange beitelag og brukere søker på. Søknadsomfanget for året overstiger kr 1 000 000. Tiltaket kan virke konfliktdempende og bidra til å oppdage roviltangrep tidligere, men den direkte skadeforebyggende effekten er begrenset. Tiltaket må behandles i tråd med § 5 b i forskriften, hvor det presiseres at det ikke kan gis tilskudd til tilsyn alene, men skal kombineres med andre, forebyggende tiltak.

Sekretariatet foreslår å sette av kr 550 000 til utvidet tilsyn i kombinasjon med tidlig nedsankning.

Beiting på inngjerdet areal (hjemmebeite)

Kostnadseffektive forebyggende tiltak som skiller beitedyr og rovdyr må iverksettes i de fleste beiteområder øst for Glomma fra Trysil til Eidskog. Hjemmebeite kan være et alternativ for å hindre at enkeltbrukere slutter med sau, og kan i enkelte områder bidra til å holde dyrka mark i hevd og ivareta det bygdenære kulturlandskapet.

Sekretariatet anser at de viktigste kriteriene for hvem som kan prioriteres primært vil være sone i forvaltningsplanen, om søkerne har praktisert hjemmebeite de foregående år, samt skadebildet i området. Sekretariatet mener også at hvorvidt sauehold utgjør en vesentlig del av inntekten på bruket bør vektlegges.

Rovviltnemnda i region 5

Basert på søknadsomfang, erfaringer fra tidligere år og den nasjonalt fastsatte satsen på kr 8 pr dyr og dag i 100 dager foreslås en ramme til hjemmebeite på kr 4 400 000.

Flytting av sau

Tiltaket innebærer at det gis tilskudd til transport av dyr til et annet, mindre rovdyrutsatt beiteområde, og økt tilsyn med innflyttede besetninger i det nye området.

Mange viktige beiteområder er de senere årene vegetasjonskartlagt. Resultatene fra disse viser at beiteressursen i mange områder bl.a. i Nord-Østerdalen tåler et betydelig større beitetrykk og er avhengig av økt tetthet av beitedyr for å holde kulturlandskapet åpent og i hevd.

Sekretariatet anbefaler at tilskuddsrammen for flytting settes til kr 760 000.

Oppføring av rovviltavvisende gjerder

Det er fortsatt behov for oppsetting av rovviltavvisende gjerder samt utbedring av eksisterende gjerder hos brukere som må ha dyr på hjemmebeite. Sekretariatet anser at brukere innenfor ulvesona og brukere som gjennomfører hjemmebeite må prioriteres mht. tildeling til gjerdemateriell, jf. også strategiene for gjerding i forvaltningsplanen. Tilskudd til gjerding er også et tiltak som kan vurderes dersom det eventuelt blir ledige midler i etterkant av beitesesongen.

Sekretariatet anbefaler at tilskuddsrammen for tilskudd til gjerding settes til kr 300 000.

Drift og vedlikehold av inngjerdete områder i Grue og Trysil.

I Grue og Trysil er det etablert fellesbeiter innenfor inngjerdete utmarksbeiteområder. Tiltaket innebærer at utmarksbeitet kan benyttes, selv om dette ligger innenfor forvaltningssonen for ulv og i områder der bestandsmålet for bjørn skal oppnås.

Sekretariatet foreslår en total budsjetttramme på kr 900 000.

Tekniske tiltak

De siste årene har sekretariatet avventet behandling av søknader om tilskudd til tekniske tiltak til etter beitesesongen, for å få god bruk av eventuelle ubenyttede midler. Det mest aktuelle tekniske tiltaket er radiobjeller. I budsjettet nå på vårsesongen foreslår vi derfor at det kun avsettes kr 100 000 til tekniske tiltak.

Konfliktdempende tiltak

Det er innkommet 23 søknader som Statsforvalteren har ført under konfliktdempende tiltak. Søknadene er av veldig ulik karakter, men Statsforvalteren anser at flere av søknadene om midler til konfliktdempende tiltak er svært gode prosjekter. En del av søknadene som er satt under denne kategorien vil eventuelt også kunne plasseres under andre kategorier. Blant de større prosjektene som ligger i denne kategorien er prosjekt effektivisering av skadefelling i Nord-Østerdal (år 3 av 3) og prosjekt effektivisering av skadefelling på Hedmarken (år 3 av 3). Sekretariatet foreslår også at Statsforvalteren gir kommunevise rammer for ulike arbeidsoppgaver og utstyrsinnkjøp for de kommunale skadefellingslagene.

Sekretariatet foreslår en ramme på kr 2 040 000 til konfliktdempende tiltak.

Forskning og utvikling

Statsforvalteren har de siste årene innvilget tilskudd til enkelte forskningsprosjekter som FoU-prosjekter

Rovviltnemnda i region 5

Høgskolen i Innlandet har til sammen 3 prosjektsøknader inne ; «*Eksperimentelle nærmøter med ulv*», «*Beiting i rovviltskog*» og «*Skogsjerv i Innlandet*». NINA har søkt om tilskudd til prosjektene «*Scandlynx – oppfølging av gauper med radiosender*», samt «*Scandcam – gauperegistreringer med viltkameraer, i samarbeid med HJFF*».

Sekretariatet foreslår at mye av disse forskningsprosjektene blir lagt på vent til hovedparten av beitesesongen er gjennomført. Ofte vil det da være mulig å flytte ubrukte midler fra andre poster. I tillegg er det aktuelt å vurdere disse prosjektene under kap. 1420 post 21 (kjøp av tjenester). Sekretariatet anbefaler at det settes av kr 500 000 til FoU-tiltak, og at en avventer endelig behandling av en del søknader til etter beitesesongen.

Fellingsvederlag

Utbetaling av vederlag til kommunale fellingslag gjøres med hjemmel i rovviltforskriften § 9 a, som lyder:

“Der forsøk på skadefelling utføres av kommunalt/interkommunalt oppnevnt fellingslag, kan kommunen utbetale godtgjøring til fellingslaget for den tid som er benyttet til fellingsforsøk. Deltakere som mottar godtgjøring etter ordningen må være registrerte lisensjegere, jf. § 15.

Utbetalingen skjer på grunnlag av satser fastsatt av Miljøverndepartementet samt rapport fra fellingsleder om fellingsforsøket og den tid som er benyttet. Utbetalingen må ikke overskride de rammer som fremgår av Statsforvalterens vedtak om felling. Statsforvalteren yter etter søknad tilskudd til kommunen til dekning av godtgjøring utbetalt etter vilkårene over.”

Beløpene som går med til kompensasjon for gjennomføring av fellingsforsøk varierer svært mye fra år til år. Ut fra historiske erfaringer anbefaler sekretariatet at det i 2023 settes av en ramme for godtgjøring til fellingslagene på kr 1 700 000.

Omstilling

I forskriftens § 5 nevnes omstilling under bokstav d som et skadeforebyggende tiltak, med henvisning til omstillingsforskriften. Det er innkommet en søknad som gjelder omstilling.

Forskrift om tilskudd til driftsomstilling opphørte med virkning fra 1. januar 2023. Sekretariatet finner derfor ikke grunnlag for å anbefale at det settes av midler til omstilling under rovviltnemndas rammer.

Vurdering av tiltak som finansieres over Kap. 1420 post 21

I tillegg til ordinære kjøp av tjenester inngår også kostnader knyttet til vakttelefon-tjenesten og økt kapasitet i sekretariatet i denne posten. Enkelte søknader på midler til FoU-prosjekter og konfliktdempende tiltak kan være like naturlig å dekke over posten til kjøp av tjenester, i den grad det finnes rom for det. I 2022 var forbruket over posten på kr 865 960.

Sekretariatet vurderer at flere av søknadene fra Høgskolen Innlandet kan være naturlig å vurdere over denne posten. Videre mener vi også at det er aktuelt å dekke midler til det nye Rovdyrsenteret på Koppang over posten *Kjøp av tjenester*.

Sekretariatets innstilling til vedtak for sak 2/22 Fordeling av midler til ulike typer forebyggende og konfliktdempende tiltak:

Rettslig grunnlag:

Saken er behandlet etter 'Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak' fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning 1. januar 2013. I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinje ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd (...). Rovviltnemnda viser til at tiltaket/tiltakene er rettet mot hold av beitedyr, og anser at tiltakene ikke direkte berører naturmangfoldet, eller berører dette på en negativ måte. Prinsippene i nml §§ 8-12 er derfor ikke vurdert nærmere.

Begrunnelse for vedtaket:

Rovviltnemnda i region 5 mener at å sikre minst mulig tap av husdyr og tamrein til rovvilt har høyest prioritet ved fordeling av midler. Tiltak som er effektive mht. å redusere tap må prioriteres på bekostning av tiltak som har usikker eller liten dokumentert skadeforebyggende effekt. Tilskuddsmidlene må benyttes kostnadseffektivt, og det må settes av tilstrekkelig med beredskapsmidler til gjennomføring av akutte forebyggende tiltak.

Vedtak:

Den regionale rovviltnemnda i region 5 fordeler budsjetttrammen på følgende ulike typer forebyggende og konfliktdempende tiltak:

Kap. 1420 post 73, Forebyggende tiltak	Budsjett 2022	Rev. Budsjett 2022	Forbruk 2022	Budsjett 2023
Ekstraordinært tilsyn	350 000	350 000	221 500	350 000
Akutte tiltak	1 300 000	100 000	151 845	1 000 000
Forberedt tidlig sankning	2 600 000	2 600 000	2 059 085	2 600 000
Utvidet tilsyn i komb. m tidl. sankning	550 000	550 000	530 000	550 000
Hjemmebeite	5 400 000	4 700 000	4 126 600	4 400 000
Flytting av sau	650 000	750 000	762 680	760 000
Gjerding	200 000	500 000	798 508	300 000
Gjerdeprosjektene i Trysil/Grue	900 000	900 000	870 000	900 000
Tekniske tiltak	100 000	100 000	357 000	100 000
Forebyggende tiltak i reindriften	200 000	200 000	200 000	250 000
Konfliktdempende tiltak	1 400 000	1 400 000	3 030 156	2 090 000
Forskning, utvikling, evaluering	150 000	1 350 000	500 000	500 000
Fellingsvederlag	2 150 000	1 750 000	1 206 871	1 700 000
Diverse	50 000	50 000	5 000	50 000
Sum	16 000 000	15 300 000	14 819 245	15 500 000

Rovviltnemnda i region 5

Kap. 1420 post 21, Spesielle driftsutgifter	Budsjett 2023
HINN «Eksperimentelle nærmøter med ulv», HINN «Skogsjerv i Innlandet», HINN «Beiting i rovdyrskog» HINN «Gjenfunn av flere bjørnebinner» Stor-Elvdal kommune «Rovviltssenteret»	
<i>Sum:</i>	1 000 000

Sekretariatet kan i samråd med lederen av nemnda foreta omdisponeringer mellom tiltakstypene. Omdisponering av beløp på mer enn kr 750 000 forutsetter nytt vedtak i nemnda. Justeringer på under kr 200 000 kan gjøres av sekretariatet med orientering til nemnda i etterkant.

Statsforvalteren skal legge føringene i forvaltningsplanen for rovvilt til grunn ved vedtak og tilsagn.

Vedtaket er en forskrift og kan ikke påklages, jf fvl § 2 c, jf. § 28.
